

Raportowanie informacji pozafinansowych grup kapitałowych

Hanna Sikacz*

Streszczenie: *Cel* – Ocena obecnego stanu sprawozdawczości CSR grup kapitałowych w Polsce w aspekcie funkcjonujących w nich jednostek zależnych.

Metodologia badania – Badanie było związane z wyselekcjonowaniem 25 grup kapitałowych publikujących raporty CSR. Dalszą część badania dotyczyła analizy treści raportów w kontekście informacji pozafinansowych o jednostkach zależnych funkcjonujących w ramach grupy kapitałowej, której raport dotyczy. Zasadniczą częścią opracowania jest zestawienie tabelaryczne biorące pod uwagę cechy charakteryzujące te raporty wraz z odpowiednim ich opisem oraz wnioski z analizy tych raportów.

Wynik – Większość raportów grup kapitałowych dotyczy tylko jednostki dominującej. W związku ze szczegółowymi wynikami analizy treści raportów można mieć wątpliwości, czy realizowany w tych podmiotach CSR przekłada się na działania w jednostkach zależnych. Możliwe, że jednostki zależne nie są zaangażowane w strategię CSR i jeśli tylko są takie strategie, to dotyczą jednostki dominującej, a nie przekładają się na całą grupę kapitałową.

Oryginalność/wartość – Poddanie pod wątpliwość popularnego poglądu na temat dobrego stanu raportowania CSR i działań podejmowanych w tym zakresie przez duże przedsiębiorstwa, szczególnie grupy kapitałowe.

Słowa kluczowe: CSR; raportowanie CSR, raportowanie zrównoważonego rozwoju, raportowanie zintegrowane, grupa kapitałowa

Wprowadzenie

Jednym z trendów obserwowanym w obszarze CSR (*Corporate Social Responsibility*) jest raportowanie pozafinansowe. Rozwój raportowania pozafinansowego związany jest m.in. z dążeniem do większej przejrzystości działań przedsiębiorstwa. Coraz popularniejsze raporty zintegrowane, ujmujące jednocześnie kwestie niefinansowe i finansowe, dają możliwość oceny sytuacji przedsiębiorstwa nie tylko na podstawie danych finansowych, jak to ma miejsce w rozpowszechnionych typowych raportach finansowych. Mimo dosyć licznych inicjatyw związanych z promowaniem idei działalności społecznie odpowiedzialnej i zrównoważonego rozwoju, których celem jest zwiększenie zainteresowania nie tylko samymi spółkami podejmującymi takie działania, ale także kryteriami oceny ich działalności pod kątem jakości zarządzania, czy wpływu na otoczenie, w dalszym ciągu można spotkać się z problemem niedostatecznego poziomu wiedzy na temat kwestii zrównoważonego

* dr inż. Hanna Sikacz, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, e-mail: hanna.sikacz@ue.wroc.pl.

rozwoju i raportowania zintegrowanego wśród interesariuszy związanych z polskim rynkiem kapitałowym. Dyrektywa unijna dotycząca obowiązkowego ujawniania informacji niefinansowych przez niektóre przedsiębiorstwa, która ma obowiązywać w Polsce od 2017 roku, wymusza na podmiotach przegląd polityki społecznej, pracowniczej i środowiskowej, przeciwdziałania korupcji, czy poszanowania praw człowieka. Tym samym można spodziewać się wzrostu wiedzy i zainteresowania różnych interesariuszy w obszarach dotąd pomijanej polityki środowiskowej, czy zarządzania ryzykiem w łańcuchu dostaw. Raporty danych niefinansowych jako jedne ze źródeł informacji o przedsiębiorstwie dla zewnętrznych odbiorców są istotnymi elementami komunikacji z otoczeniem.

Pewne doświadczenie w zakresie raportowania dotyczącego szeroko rozumianego zrównoważonego rozwoju mają niektóre, szczególnie duże, polskie przedsiębiorstwa. Przekonanie o tym, że właśnie te podmioty, w tym grupy kapitałowe, dobrze radzą sobie z raportowaniem danych pozafinansowych i raporty te mogą być nawet wzorem dla mniejszych przedsiębiorstw, nie jest tak oczywiste. Zweryfikowanie tego poglądu związane jest z przeglądem treści raportów grup kapitałowych ze zwróceniem uwagi na kwestię dotyczącą istoty ich funkcjonowania (dopełnieniem realizowanego tematu jest opracowywana przez autorkę publikacja *Grupa kapitałowa jako specyficzny podmiot raportujący informacje finansowe i pozafinansowe*). W przypadku grup kapitałowych konieczne jest kompleksowe podejście do CSR, a nie tylko ograniczanie się do jednostki dominującej. W grupach kapitałowych powinno mieć miejsce wdrażanie rozwiązań odpowiedzialnych w całej organizacji. Idea społecznej odpowiedzialności biznesu wiąże się z postrzeganiem organizacji jako całości, mając na uwadze zarówno samą organizację, jak i nawet jej łańcuch dostaw (Dymowski 2011, s. 21). Szukając argumentu do całościowego podejścia do CSR w grupach kapitałowych w aspekcie raportowania danych niefinansowych, można odnieść się do raportów finansowych grup kapitałowych. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe daje pełniejszy obraz całej organizacji, niż jednostkowe sprawozdanie finansowe tylko jednostki dominującej. Sytuacja jednostek zależnych wpływa na wyniki i notowania spółki nadrzędnej, dlatego też powinny być one brane pod uwagę przy ocenie podmiotu dominującego, a tym samym całej grupy kapitałowej.

Koncepcja podejścia do CSR w grupach kapitałowych jako całości, odzwierciedlonego w raportach danych niefinansowych, zdeterminowała cel pracy. Ocena stanu raportowania CSR w grupach kapitałowych może dać odpowiedź na pytanie dotyczące stanu CSR w tych złożonych strukturach organizacyjnych. Obraz grupy kapitałowej i funkcjonujących w nich jednostek powiązanych przedstawiony w raportach uwzględniających kwestie CSR pozwoli wyciągnąć pośrednio wnioski na temat rozwoju, dojrzałości i stopnia zaawansowania wdrożenia CSR w grupach kapitałowych. Zweryfikowany zostanie pogląd na temat radzenia sobie przez jednostki dominujące z działaniami społecznie odpowiedzialnymi na poziomie jednostek zależnych. W związku z powyższym celem badania jest ocena obecnego stanu sprawozdawczości CSR grup kapitałowych w Polsce w aspekcie funkcjonujących w nich jednostek zależnych.

1. Sprawozdawczość CSR

W ostatnich latach można zaobserwować, że koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu coraz mocniej wpływa na sposób funkcjonowania przedsiębiorstw, także w Polsce. Jednym z przejawów wzrostu znaczenia tego obszaru działania przedsiębiorstw są nowe regulacje prawne. Od 1 stycznia 2017 roku będą obowiązywać nowe przepisy w zakresie raportowania danych pozafinansowych. Przepisy te wejdą w życie na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE w sprawie ujawniania informacji niefinansowych, która ma na celu przede wszystkim zwiększenie transparentności informacji społecznych i środowiskowych w obszarze społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw oraz poprawy ich spójności i porównywalności.

Nowa dyrektywa wprowadza zmiany powodujące rozszerzenie zakresu informacji niefinansowych. Przepisy wymagają ujawniania w sprawozdaniu z działalności minimum istotnych informacji dotyczących co najmniej kwestii środowiskowych, spraw społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji i łapownictwu (tzw. sprawozdawczość w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu – CSR). Ujawnienia będą mieć formę m.in. opisu polityki prowadzonej w danym zakresie, jej rezultatów oraz ryzyka i zarządzania ryzykiem w kwestiach niefinansowych, a kraje członkowskie korzystając z opcji w dyrektywie będą mogły zezwolić na ujawnianie tych informacji przez spółki w formie odrębnego raportu. Dyrektywa umożliwi raportowanie według wybranych przez spółki zasad – własnych, krajowych, unijnych lub międzynarodowych (www.mf.gov.pl – podmiotami objętymi regulacją będą duże jednostki zainteresowania publicznego (JZP) spełniające następujące kryteria: średnioroczne zatrudnienie powyżej 500 osób oraz suma bilansowa powyżej 20 mln EUR lub obroty netto powyżej 40 mln EUR).

Unijna dyrektywa dotyczy przede wszystkim spółek giełdowych, banków, funduszy inwestycyjnych oraz jednostek zainteresowania publicznego (zgodnie z odpowiednimi kryteriami). Choć wymogiem tym zostaną objęte duże organizacje, to zapewne będą musiały się do niego dostosować również mniejsze firmy, które współpracują z większymi podmiotami. W najbliższym czasie z pewnością można spodziewać się wzrostu liczby publikowanych sprawozdań dotyczących danych niefinansowych, ale także można będzie zaobserwować rozwój raportowania społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. Na podstawie danych z Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego około 131 podmiotów oraz 148 grup kapitałowych będzie dotyczył obowiązek raportowania danych pozafinansowych.

Obecnie obserwujemy wzrost znaczenia tych stosunkowo nowych w Polsce nośników informacji dla inwestorów, jakimi są m.in. te raporty. Raportowanie CSR stanowi dziś bardzo ważny nurt sprawozdawczości przedsiębiorstw. Zwiększa ono przejrzystość funkcjonowania firmy, a tym samym ma wpływać na wzrost wiarygodności i zaufania społecznego. Umożliwiać ma również budowanie przejrzystych i trwałych relacji z interesariuszami, co wpływa na poprawę wizerunku firmy oraz tworzenie odpowiednich warunków do sukcesu firmy w długim okresie (Bek-Gaik, Rymkiewicz 2015, s. 152). Raporty będące

wynikiem procesu ujawniania danych odnoszących się do społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw są publikowane zazwyczaj pod różnymi nazwami, takimi jak np. *sustainability report*, *triple bottom line report*, *corporate responsibility report*, *ESG (environmental, social, governance) report*. W polskiej nomenklaturze przyjęły się określenia: raport społeczny, raport CSR, raport zrównoważonego rozwoju (Hąbek, Wolniak 2014, s. 226).

Innym rozwiązaniem jest propozycja integracji informacji na temat różnych aspektów funkcjonowania przedsiębiorstwa w jednym raporcie. Sprawozdawczość zintegrowana ma na celu łączenie w jedną całość informacji na temat strategii, systemów zarządzania, efektów oraz perspektyw rozwojowych przedsiębiorstwa, aby uwzględnić ekonomiczny, społeczny, etyczny i środowiskowy kontekst jego działalności. Zintegrowany raport powinien informować o tym, jak przedsiębiorstwo kreuje obecnie wartość i jak zamierza ją tworzyć w przyszłości. Propozycja ta łączy najbardziej istotne elementy dotychczasowych raportów – sprawozdań finansowych, raportu środowiskowego, czy raportu CSR – w jedną spójną całość, pokazując związki między nimi oraz wyjaśniając, w jaki sposób elementy te oddziałują na proces tworzenia i utrzymania wartości (Błach 2013, s. 15).

Odnosząc się do bieżącego stanu raportowania danych ESG na rynku polskim, to ciekawe badania zostały przeprowadzone, a następnie opublikowane przez Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, GES oraz Crido Business Consulting. Przegląd poziomu raportowania w poszczególnych sektorach wskazuje na duże zróżnicowanie pomiędzy sektorami w poziomie raportowania danych ESG. Wyniki badania pozwalają wyróżnić sektory, które wyraźnie wybijają się na tle całego rynku. Wśród najlepiej raportujących spółek mamy podmioty z sektora energetycznego, przedsiębiorstwa użyteczności publicznej oraz podmioty z branży materiałowej, co po części związane jest z regulacjami wymuszającymi raportowanie danych pozafinansowych w poszczególnych sektorach (w sektorze energetycznym niewielka liczebność grupy obarcza jednak wyniki ryzykiem sporego błędu, *Analiza ESG...* 2014, s. 66). W tabeli 1 przedstawiono wyniki z przeprowadzonych badań.

Tabela 1

Poziom raportowania w poszczególnych sektorach MSCI oraz w rozbiciu na indeksy, rynki i kraj pochodzenia (na podstawie analiz od 04.2014 do 06.2014 r.)

Poziom raportowania w poszczególnych sektorach MSCI (N = 897)		Poziom raportowania w rozbiciu na indeksy, rynki i kraj pochodzenia (N = 897)	
Sektor MSCI	ESG razem (0–3)	Sektor MSCI	ESG razem (0–3)
1	2	3	4
Cykliczne tow. konsumpcyjne	0,55	WIG30	1,17
Podst. towary konsumpcyjne	0,64	WIG30 (polskie)	1,19
Energia	0,97	WIG30 (zagraniczne)	0,85
Finanse	0,60	WIG50	0,89
Opieka zdrowotna	0,58	WIG50 (polskie)	0,89
Przeds. przemysłowe	0,61	WIG50 (zagraniczne)	0,95
Informatyka	0,53	WIG250	0,68
Materiały	0,79	WIG250 (polskie)	0,67

1	2	3	4
Telekomunikacja	0,53	WIG250 (zagraniczne)	0,74
Przeds. użyteczności publicznej	0,80	Pozostałe spółki	0,69
		Pozostałe spółki (polskie)	0,62
		Pozostałe spółki (zagraniczne)	1,01
		NewConnect	0,47
		NewConnect (polskie)	0,47
		NewConnect (zagraniczne)	0,39
		Spółki polskie	0,59
		Spółki zagraniczne	0,81

Indeks MSCI – Morgan Stanley Capital International Index.

Źródło: *Analiza ESG...* (2014).

Choć różnice pomiędzy sektorami mogą wskazywać przynależność branżową jako czynnik różnicujący w poziomie raportowania, to w większości przypadków dużo silniejsza korelacja występuje pomiędzy ujawnianiem danych ESG, a kapitalizacją spółki. We wszystkich kategoriach liderami pod tym względem są największe spółki (indeksy WIG30 i WIG50). Mniejsze podmioty ujawniają głównie informacje z obszaru ładu korporacyjnego. Co ważne, przy porównywaniu wyników w poszczególnych obszarach, na naszym rynku utrzymuje się wyraźny podział na spółki polskie i zagraniczne. Poziom raportowania w spółkach z rynku NewConnect jest najniższy (*Analiza ESG...* 2014, s. 66).

2. Metodyka badań

W celu oceny obecnego stanu sprawozdawczości CSR grup kapitałowych w Polsce badanie zostało podzielone na etapy. Etap wyboru podmiotów do badań związany był z wyselekcjonowaniem grup kapitałowych z listy opublikowanej w raporcie *Spoleczna odpowiedzialność biznesu w polskich realiach. Teoria a praktyka. Raport z monitoringu społecznej odpowiedzialności największych polskich firm* (Piskalski 2015, s. 116–123) oraz pogrupowaniem ich ze względu na tworzenie raportu CSR. Warunkiem uwzględnienia podmiotu w badaniach było publikowanie przez nie raportu CSR. Około 36% grup kapitałowych publikuje takie raporty, a 85% z nich posiada dział CSR w serwisie www. Ostatecznie wyselekcjonowano 25 grup kapitałowych. Dalsza część badań związana była z dotarciem do opublikowanych raportów, a następnie analizą ich treści w kontekście informacji pozafinansowych o jednostkach zależnych funkcjonujących w ramach grupy kapitałowej, której raport dotyczy. Zasadniczą częścią opracowania jest zestawienie tabelaryczne biorące pod uwagę cechy charakteryzujące te raporty wraz z odpowiednim ich opisem oraz wnioski z analizy tych raportów.

Część analityczna była związana ze skupieniem uwagi na treściach w raportach dotyczących jednostek powiązanych w poszczególnych obszarach tematycznych, jakimi są: odpowiedzialność za produkty, społeczeństwo, respektowanie praw człowieka, praktyki zatrudnienia i godna praca, wskaźniki środowiskowe, wskaźniki ekonomiczne. Ocena nie

obejmowała jednak zakresu ujawnień w poszczególnych obszarach, ale to, czy podmiot raportujący uwzględni w swym raporcie dane pozafinansowe na temat jednostek zależnych.

Na podstawie analizy tytułów raportów zidentyfikowano następujące warianty: raporty społecznej odpowiedzialności (ewentualnie modyfikacje tytułu tego typu raportu), raporty zintegrowane, raport zrównoważonego rozwoju. Poszczególne raporty stanowiły w odpowiedniej kolejności 56, 24 i 20%.

Zestawienie wyników badania raportów obejmuje takie kwestie, jak:

- wykorzystywanie standardu Global Reporting Initiative (GRI),
- obecność odpowiedzialności społecznej w raportach rocznych spółek z GPW,
- obecność spółki w indeksie Respect Index,
- określenie „grupa kapitałowa” w tytule raportu,
- zawarcie w raporcie informacji o grupie kapitałowej,
- zawarcie w raporcie informacji o jednostce dominującej,
- zawarcie w raporcie informacji z wyszczególnieniem jednostek zależnych,
- rodzaj (tytuł) raportu,
- komentarz do raportu związany z ujmowaniem danych o grupie kapitałowej, jednostce dominującej i jednostkach zależnych.

Wśród podmiotów objętych badaniem 19 z nich obecnych jest w indeksie Respect (Indeks RESPECT obejmuje firmy odpowiedzialne społecznie notowane na Głównym Rynku Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie). Tylko w jednym raporcie nie wykorzystano do jego sporządzenia ustandaryzowanych, międzynarodowych wytycznych Global Reporting Initiative (GRI – dobrowolne wytyczne standardu GRI oferują zestaw wskaźników, które pozwalają w uporządkowany sposób przygotować raport społeczny, uwzględniający większość kluczowych kwestii z zakresu społecznej odpowiedzialności).

Najliczniej reprezentowany obszar, w którym działają wybrane do badań podmioty, to surowce, paliwa i energetyka (10 przypadków) oraz finanse (5 przypadków). Można w tym miejscu zwrócić uwagę na to, że tematy uwzględnione w raportach przedsiębiorstw z różnych sektorów mogą być odmienne (podmioty z obszaru finansów mają nieco inną odpowiedzialność i inną istotę kwestii na przykład w relacji z klientem, odpowiedzialnej sprzedaży, zaangażowania społecznego w ramach funkcjonowania swojej instytucji, niż na przykład przedsiębiorstwa zajmujące się surowcami, paliwami i energetyką, które z kolei ingerując w środowisko naturalne, społeczność lokalną zgromadzoną na terenach objętych działalnością mają inną perspektywę z punktu widzenia ryzyka działalności).

Szczegółowe wnioski z przeprowadzonego przeglądu raportów przedstawione są w dalszej części opracowania.

3. Analiza raportów CSR grup kapitałowych

Zestawienie wyników badania raportów zaprezentowano w tabeli 2. Wnioski z analizy zebranych danych dotyczących raportów danych pozafinansowych są następujące:

- mimo że analiza dotyczy tylko grup kapitałowych, to jedynie w 36% przypadkach mamy do czynienia z „grupą kapitałową” w tytule raportu,
- w 60% przypadków w treści raportu pojawiają się informacje o grupie kapitałowej,
- niektóre raporty (6 przypadków) nie mają w tytule zawartego określenia wskazującego na to, że raport dotyczy grupy kapitałowej, natomiast w ich treści znajdujemy takie informacje,
- w 16 przypadkach nie ma w tytule raportu określenia „grupa kapitałowa”, natomiast w 2 z tych przypadków w raporcie pojawiają się informacje o jednostkach zależnych,
- w 2 przypadkach z 9 raportów, które miały w nazwie „grupa kapitałowa” brak było wyszczególnionych danych pozafinansowych o jednostkach zależnych,
- mimo że w 16 przypadkach w tytule raportu nie ma informacji o tym, że raport dotyczy grupy kapitałowej, to jednak w 38% z nich informacje o grupie kapitałowej znajdują się w treści raportu,
- każdy z analizowanych raportów podaje informacje dla jednostki dominującej, jednak informacje o jednostkach zależnych pojawiają się tylko w 36% z nich.

Powyższe wnioski uprawniają do stwierdzenia, że większość raportów grup kapitałowych dotyczy tylko jednostki dominującej. W związku ze szczegółowymi wynikami analizy treści raportów można mieć wątpliwości, czy realizowany w tych podmiotach CSR przekłada się na działania w jednostkach zależnych. Możliwe, że jednostki zależne nie są zaangażowane w strategię CSR i jeśli tylko są takie strategię, to dotyczą jednostki dominującej, a nie przekładają się na całą grupę kapitałową.

Niewątpliwie raporty CSR są atrakcyjne wizualne i nasuwa się skojarzenie bardziej z raportami marketingowymi, niż raportami finansowymi, których pełne wersje są bardzo pojemne informacyjnie. Jeśli trendem w raportowaniu będzie ograniczanie informacji w raportach i w większym stopniu stosowanie infografik lub podobnych zabiegów wizualnych, to czy w pewnym stopniu nie będzie to prowadziło do ograniczenia istotnych treści, także z uwagi na obawy w przedsiębiorstwach związane z ujawnieniem niektórych danych. „Uatrakcyjnienie” wizualne raportów, jak i ich różnicowanie w kolejnych latach nie sprzyja porównywaniu danych. Raport tekstowy z zawartymi w nim wskaźnikami liczbowymi, ilustrowanymi tabelami i wykresami podawane według przedziałów czasowych oraz w wielkościach narastających ułatwia porównywanie danych, określanie pozytywnych i negatywnych zmian w poszczególnych okresach oraz ich łącznych skutków w ciągu okresu sprawozdawczego (Kochalski, 2016, s. 252; Sierpińska 2007, s. 78). Szczególnie cenione są takie raporty przez odbiorców, którym zależy na jak najpełniejszej informacji. Najczęściej są to jednak tzw. raporty wewnętrzne przedsiębiorstwa¹. Zakres i dokładność raportów wewnętrznych determinuje jakość raportów zewnętrznych. Proces raportowania zewnętrznego w przedsiębiorstwie musi być dobrze przygotowany (Kochalski 2016, s. 276, 255). Jeśli tak jest, to nie powinno być przeszkód przed zaraportowaniem danych zbiorczych w raportach

¹ Szerzej o tych raportach i systemie zorganizowania raportowania w przedsiębiorstwie, w tym korporacjach międzynarodowych: Kochalski (2016), s. 252–258.

zintegrowanych lub zrównoważonego rozwoju, jeśli dana korporacja nie sporządza jeszcze raportu zintegrowanego.

Tabela 2

Analiza raportów informacji pozafinansowych wybranych grup kapitałowych

Lp.	Grupa kapitałowa	Obszar działalności	GRI	CSR w raporcie rocznym (GPW)	Respect Index	„Grupa kapitałowa” w tytule raportu	Informacje o grupie kapitałowej	Informacje o jednostce dominującej	Informacje z wyszczególnieniem jednostek zależnych	Rodzaj (tytuł) raportu	Komentarz
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	BANK BPH SA	finanse	+	+	+	-	-	+	-	raport społecznej odpowiedzialności	raportem nie są objęte spółki zależne; informacja ogólna w dziale dotyczącym kluczowych informacji o przedsiębiorstwie (informacja ogranicza się do składu grupy)
2.	BANK MILLENIUM SA	finanse	+	+	+	-	-	+	-	„raport odpowiedzialny biznes”	brak informacji o jednostkach zależnych w kontekście CSR
3.	BANK ZACHODNI WBK SA	finanse	+	+	+	-	-	+	-	raport społecznej odpowiedzialności biznesu	brak informacji o jednostkach zależnych w kontekście CSR; w raporcie znajdują się informacje o Grupie Santander, o samej Grupie Kapitałowej BZW BK jest niewiele informacji (ograniczenie się do składu grupy)
4.	COMARCH SA	media, komunikacja i IT	+	+	-	-	+	+	-	„społeczna odpowiedzialność biznesu”	„Kodeks etyczny” dotyczy Grupy Kapitałowej Comarch; informacje odnośnie Grupy Kapitałowej dotyczą: pracowników, nakładów na badania i rozwój
5.	ENEA SA	surowce, paliwa i energetyka	+	+	-	+	+	+	+	raport zrównoważonego rozwoju	wyszczególnienie danych o jednostkach powiązanych; adekwatność tytułu raportu dotyczącego grupy kapitałowej i danych w nim umieszczonych
6.	ENERGA SA	surowce, paliwa i energetyka	+	+	+	-	+	+	+	„nasza odpowiedzialność”	mimo, że tytuł na to nie wskazuje, raport dotyczy grupy kapitałowej; wyszczególnienie danych o jednostkach powiązanych; adekwatność tytułu raportu dotyczącego grupy kapitałowej i danych w nim umieszczonych; podmioty w grupie (relacje między spółkami) jako jedna z grup interesariuszy

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
7.	GRUPA AZOTY SA	przemysł chemiczny	+	+	+	+	+	+	+	raport zintegrowany	wyszczególnienie danych o jednostkach powiązanych; adekwatność tytułu raportu dotyczącego grupy kapitałowej i danych w nim umieszczonych
8.	GRUPA BUDIMEX SA	budownictwo	+	+	+	+	+	+	-	raport odpowiedzialnego biznesu	w większej części raport dotyczy Grupy Kapitałowej; jednak nie wszystkie spółki Grupy Budimex są uwzględnione w raporcie społecznej odpowiedzialności; różna prezentacja tabel z danymi (część tabel z wyodrębnionymi danymi dla niektórych jednostek z grupy kapitałowej; część tabel dotyczy danych tylko dla jednostki dominującej); jednostki zależne nie wyodrębnione jako grupa interesariuszy
9.	GRUPA LOTOS SA	surowce, paliwa i energetyka	+	+	+	+	+	+	+	raport zintegrowany	na tle innych raportów wyjątkowo obszerny i szczegółowy raport (468 stron); w raporcie uwzględnione dane dla jednostek powiązanych; w raporcie znajduje się m.in. wykaz „wskaźniki wyników GRI raportowane przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS”; w dużej części raportu wyodrębniono dane dla grupy kapitałowej i jednostki dominującej; spółki grupy kapitałowej jako istotna grupa interesariuszy
10.	GRUPA PZU SA	finanse	+	+	+	-	-	+	-	raport społecznej odpowiedzialności biznesu	ograniczone informacje o jednostkach zależnych; podany skład grupy kapitałowej bez identyfikacji wskaźników według jednostek powiązanych
11.	GRUPA RABEN POLSKA	transport i logistyka	+	ND	-	-	-	+	-	raport zrównoważonego rozwoju	brak w raporcie informacji o grupie kapitałowej
12.	ING BANK ŚLĄSKI SA	finanse	+	+	+	-	-	+	-	raport CSR	ograniczone informacje o jednostkach zależnych; słaby poziom informacji o działaniach jednostek zależnych; brak listy grup interesariuszy zaangażowanych przez organizację
13.	KGHM POLSKA MIEDŹ SA	surowce, paliwa i energetyka	+	+	+	-	-	+	-	raport zintegrowany	w tytule raportu nie pojawia się informacja o tym, że raport dotyczy grupy kapitałowej; niektóre dane odnoszą się do grupy kapitałowej, jednak wskaźniki GRI dotyczą głównie jednostki dominującej; brak szczegółowych informacji o jednostkach zależnych w grupie kapitałowej w kontekście działań CSR
14.	KOPEX SA	przemysł metalowy, maszynowy i samochodowy	+	+	-	+	+	+	+	raport społecznej odpowiedzialności biznesu	ze zidentyfikowanych interesariuszy wewnętrznych wymieniono rady nadzorcze spółek grupy; podane wartości wskaźników uwzględniają jednostki powiązane

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
15.	KRAJOWA SPÓŁKA CUKROWA	przemysł spożywczy	+	ND	-	-	-	+	-	raport zintegrowany	brak w raporcie informacji o grupie kapitałowej
16.	LUBELSKI WĘGIEL BOGDANKA SA	surowce, paliwa i energetyka	+	+	+	+	+	+	+	raport zintegrowany	wybrane dane prezentowane w układzie z podziałem na spółki zależne
17.	NETIA SA	media, komunikacja i IT	+	-	-	-	-	+	-	raport zrównoważonego rozwoju	brak w raporcie informacji o grupie kapitałowej
18.	ORANGE POLSKA SA	media, komunikacja i IT	+	+	+	-	-	+	-	raport odpowiedzialności społecznej	informacji o poszczególnych spółkach zależnych w grupie kapitałowej w kontekście działań CSR są ograniczone
19.	PELION SA	szługa zdrowia i farmacja	+	+	+	+	+	+	+	raport zintegrowany	w raporcie poświęcone są odpowiednie rozdziały dotyczące istotnych spółek wchodzących w skład grupy
20.	PGNIG	surowce, paliwa i energetyka	+	+	+	+	+	+	-	raport społeczny	dane w raporcie to przede wszystkim dane skonsolidowane; raport dotyczy grupy kapitałowej i ujęto w nim przede wszystkim zbiorcze zestawienie dla niej danych
21.	PKN ORLEN SA	surowce, paliwa i energetyka	+	+	+	-	+	+	-	raport społecznej odpowiedzialności biznesu	raport przedstawia działania prowadzone przez PKN ORLEN oraz wybrane spółki grupy kapitałowej; prezentacja informacji w niewielkim stopniu uwzględnia wyodrębnianie danych dla poszczególnych jednostek z grupy; spółki grupy kapitałowej jako grupa interesariuszy
22.	POLSKA GRUPA ENERGETYCZNA	surowce, paliwa i energetyka	+	+	+	+	+	+	+	raport społeczny	duża część danych prezentowana jest w układzie z podziałem na spółki zależne
23.	RWE POLSKA SA	surowce, paliwa i energetyka	-	ND	-	-	+	+	-	„zrównoważony rozwój”	dane w raporcie to przede wszystkim dane skonsolidowane; raport dotyczy grupy kapitałowej i ujęto w nim przede wszystkim zbiorcze zestawienie dla niej danych
24.	TAURON POLSKA ENERGIA SA	surowce, paliwa i energetyka	+	+	+	-	+	+	+	raport zrównoważonego rozwoju	duża część danych prezentowana jest w układzie z podziałem na jednostki należące do grupy kapitałowej
25.	WORK SERVICE SA	HoReCa, sprzętanie, ochrona, agencje prac	+	-	-	-	+	+	-	raport społecznej odpowiedzialności biznesu	część danych to dane dla grupy kapitałowej, część danych dotyczy głównie jednostki dominującej; słaby poziom raportowania z wyodrębnieniem jednostek zależnych w grupie kapitałowej

ND – nie dotyczy.

Źródło: opracowanie własne.

W większości z analizowanych przypadków jednostki zależne nie są jednak brane pod uwagę w raportach CSR. W tylko nielicznych grupach kapitałowych jednostki zależne są wyodrębnioną grupą interesariuszy. Można przypuszczać, że jednostki zależne w grupach kapitałowych w Polsce nie są przygotowane jeszcze do raportowania danych pozafinansowych i przekazywania tych danych do jednostki dominującej. Problem może leżeć po stronie procedur przekazywania informacji z jednostek zależnych do jednostki odpowiedzialnej za raportowanie w grupie kapitałowej. Inną możliwością może być decyzja o ograniczeniu zawartości raportu i zawężenie do danych dla jednostki dominującej.

Uwagi końcowe

Opracowanie jest głosem w dyskusji na temat komunikowania informacji o działalności przedsiębiorstwa w sprawozdaniach szeroko rozumianym interesariuszom. Jednym z takich interesariuszy w grupie kapitałowej są między innymi tworzące ją (oprócz jednostki dominującej) jednostki zależne. Dane statystyczne, charakteryzujące zbiorowości przedsiębiorstw w różnych krajach, wskazują niezbicie na dominację firm małych i średnich. Z kolei relatywnie nieliczne duże przedsiębiorstwa mają decydujące znaczenie w takich aspektach działalności gospodarczej, jak wielkość i struktura zatrudnienia, inwestycje, udział w rynku, wpływ na poziom wydajności pracy itp. (Gołąb 2012: 59). W skład grup kapitałowych wchodzi zarówno duże, średnie, jak i małe przedsiębiorstwa. Jednostka dominująca, najczęściej duże przedsiębiorstwo, wpływa poprzez różnego rodzaju powiązania na funkcjonowanie jednostek zależnych. Jednym z obszarów działalności w tych złożonych strukturach jest społeczna odpowiedzialność biznesu. W publikacji poddano pod wątpliwość popularny pogląd na temat dobrego stanu raportowania CSR i działań podejmowanych w tym zakresie przez duże przedsiębiorstwa, szczególnie grupy kapitałowe. Na podstawie analizy raportów CSR grup kapitałowych, można sformułować wniosek, że w większości z analizowanych grup kapitałowych funkcjonujących w Polsce mamy do czynienia z brakiem wpływu jednostki dominującej za społeczną odpowiedzialność biznesu w jednostkach zależnych (prawdopodobnie strategia CSR nie jest w nich realizowana).

Literatura

- Analiza ESG spółek w Polsce. Raportowanie danych niefinansowych ESG, a odpowiedzialne inwestowanie. Przewodnik dla spółek i inwestorów* (2014). Warszawa: Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych.
- Bek-Gaik B., Rymkiewicz B. (2015). Wpływ CSR na finansowe miary dokonania jednostek. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 854, *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 73.
- Błach J. (2013). Raportowanie CSR jako element relacji inwestorskich przedsiębiorstwa. W: G. Borys, A. Janusz (red.), *Rola instytucji i rynku finansowego w świetle celów oraz zasad zrównoważonego rozwoju*. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 311, Wrocław: Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.
- Dymowski J. (2011). Respect Index – oczekiwania, doświadczenia badawcze i kierunki ewolucji dotyczące pierwszego indeksu zrównoważonego rozwoju notowanego na GPW w Warszawie. W: Z. Pisz, M. Rojek-Nowosiel-

- ska (red.), *Spoleczna odpowiedzialność organizacji. Metodyka, narzędzia, ocena*. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 156, Wrocław: Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.
- Gołąb P. (2012). *Grupy kapitałowe na współczesnym rynku ubezpieczeniowym*. Warszawa: Poltext
- Hąbek P., Wolniak R. (2014). Sprawozdawczość w zakresie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w Polsce – ocena stanu obecnego. *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej, Organizacja i Zarządzanie*, 73.
- Kochalski C. (red) (2016). *Zielony controlling i finanse. Podstawy teoretyczne*. Warszawa: C.H. Beck.
- Piskalski G. (2015). *Spoleczna odpowiedzialność biznesu w polskich realiach. Teoria a praktyka. Raport z monitoringu społecznej odpowiedzialności największych polskich firm*. Fundacja Centrum CSR.PL. Warszawa.
- Sierpińska M. (red) (2007). *System raportowania wyników w controllingu operacyjnym*. Warszawa: Vizja Press & IT.
- www.mf.gov.pl/ko/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/rachunkowosc/aktualnosc/-/asset_publisher/M1vU/content/id/3151677 (30.03.2016).

REPORTING OF NON-FINANCIAL INFORMATION OF CAPITAL GROUPS

Abstract: *Purpose* – Evaluation of the current state of CSR reporting capital groups in Poland in terms of functioning in them subsidiaries.

Design/methodology/approach – Study was linked with selection of 25-th groups of companies publishing CSR reports. A further part of the study was dealt with the analysis of the content of reports in the context of non-financial information of subsidiaries operating within the group, which the report relates. The main part of the study is tabulation taking into account the characteristics of those reports, together with their appropriate descriptions and conclusions from the analysis of these reports.

Findings – Most reports of the capital groups only applies to the parent company. In connection with the detailed results of reports about analysis of them content, we could have some questioned whether CSR is realized as well in the subsidiaries. It is possible that the subsidiaries are not involved in CSR strategies and if exist such CSR strategies in the parent company do not impact on the entire capital group.

Originality/value – Submission questioned the popular belief about the good state of CSR reporting and actions taken in this regard by large companies, especially capital groups.

Keywords: CSR, CSR reporting, sustainability reporting, integrated reporting, capital group

Cytowanie

- Sikacz H. (2016). Raportowanie informacji pozafinansowych grup kapitałowych. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 4 (82/1), 239–250. DOI: 10.18276/frfu.2016.4.82/1-20.